

Ks. Stanisław Fel, *Praca – kapitał – demokracja. Konsekwencje praktyczne zasady pierwszeństwa pracy przed kapitałem*, Oficyna Wydawnicza Fundacji Uniwersyteckiej w Stalowej Woli, Lublin – Stalowa Wola 2003, 234 stron.

Od kilkunastu lat daje się zauważyć wyraźne ożywienie na rynku wydawniczym w zakresie książek z dziedziny katolickiej nauki społecznej. Większość pozycji ma charakter popularyzatorski, pełniąc niezwykle ważną, wręcz niezastąpioną rolę w krzewieniu orędzia społecznego Kościoła. Niemniej jednak nie brakuje także opracowań ściśle naukowych. Wydaje się, iż w chwili obecnej można mówić o ich twórczej roli we wzajemnym przenikaniu się nauk humanistycznych, uprawianych w ramach wykraczających daleko poza Polskę. W nurt tego rodzaju publikacji niewątpliwie wpisuje się najnowsza książka ks. dra Stanisława Fela z Katedry Historii Katolickiej Nauki Społecznej KUL. Przy okazji

warto nadmienić, iż niedawno ukazała się cenna praca zbiorowa pt. *Katolicka nauka społeczna. Podstawowe zagadnienia z życia gospodarczego* (Księgarnia św. Jacka, Katowice 2003), której ks. S. Fel jest współredaktorem. Z pewnością wymaga ona oddzielnego omówienia. Natomiast w książce noszącej tytuł *Praca – kapitał – demokracja*, o której właśnie mowa, Autor zadał sobie wiele trudu, by poddać gruntownej analizie zagadnienie konsekwencji praktycznych etycznej zasady pierwszeństwa pracy przed kapitałem. Całość rozważań ujęta została w perspektywie trzech wielkich rzeczywistości społecznych: pracy, kapitału i demokracji.

Praca wygląda interesująco zarówno z merytorycznego jak i formalnego punktu widzenia. Stanowi owoc przemyśleń Autora popartych dorobkiem wielu wybitnych znawców przedmiotu. Przywołani zostali nie tylko znani przedstawiciele myśli społecznej z obszaru języka niemieckiego, tacy chociażby jak: Alfred Berchtold, Ota Šik, Franz Klüber, Anton Rauscher, Lothar Roos czy Friedhelm Hengsbach, ale swoje odzwierciedlenie znalazł też znaczący dorobek myślowy polskich koryfeuszy katolickiej myśli społecznej. Wystarczy wspomnieć ks. Józefa Majkę, ks. Franciszka Janusza Mazurka, ks. Joachima Kondzielę, ks. Władysława Piwowarskiego, ks. Jana Krucinę, także Anielę Dylus czy samego nestora – Czesława Strzeszewskiego. Na obszerną bibliografię złożyły się liczne opracowania autorów polskich i zagranicznych, ale nie tylko, bo również, i to przede wszystkim, dokumenty nauczania społecznego, które zostały wykorzystane w sposób umiejętny i przejrzysty.

Przy lekturze książki szczególną uwagę zwracają te rozdziały, które podejmują problematykę słabo obecną w dotychczasowej literaturze przedmiotu, zwłaszcza w publikacjach dostępnych w języku polskim. Wydaje się, iż na wyjątkowe podkreślenie zasługują dwa ostatnie rozdziały: czwarty, noszący tytuł: *Prawa człowieka pracy* i piąty pt. *Demokratyzacja życia gospodarczego*. Pierwszy z nich przynosi swego rodzaju katalog praw człowieka pracy, akcentując m. in. prawo do pracy, którego stan realizacji w społeczeństwie – jak powszechnie wiadomo – pozostawia wiele do życzenia. Drugi wspomniany rozdział prezentuje m. in. modele ustroju laborystycznego w kontekście dążeń do humanizacji pracy, co w sumie czyni pracę nie tylko zaawansowaną merytorycznie, ale w pewnym sensie także użyteczną w ramach współczesnej dyskusji nt. przekształceń ustrojowych.

Książka na pewno wykracza poza „przeciętność”, jest na tyle interesująca i merytorycznie dojrzała, iż w pełni zasługuje na to, by zalecić ją przede wszystkim studentom, a także wykładowcom i tym wszystkim, którzy profesjonalnie zmagają się z problemem humanizacji ludzkiej pracy w szerokim kontekście etyki społeczno-gospodarczej. Wypada żywić nadzieję, że Autor nie ustanie w dalszych wysiłkach intelektualnych, by w ten sposób przyczynić się do skutecznego oddziaływania chrześcijańskiej myśli społecznej na proces niezwykle trudnych przemian społecznych w Polsce, a także w całej jednoczącej się Europie. Oby postępujące procesy integracyjne znalazły realne wsparcie w społecz-

nym orędziu Kościoła, który – wedle stwierdzenia Soboru Watykańskiego II – stanowi znak i zabezpieczenie transcendentnego charakteru osoby ludzkiej (konst. *Gaudium et spes*, 76)! Lektura prezentowanej książki dowodzi, iż jej Autor, podejmując zagadnienia związane z pracą i kapitałem nie tylko dostarcza trafnych intuicji, ale wskazuje na praktyczne rozwiązania stojące na straży owego transcendentnego charakteru człowieka.

Jan Mazur *OSPPE*